

ROMAN
SLIKANICA
ZANIMIVOST
FILM

ZADNJA STRAN

Misel na Borgelna ji je priklicala v spomin njenega drugega ženina, Bičkovega Tomaža iz Kamne gorice. Ta je bil pušeljc med fanti, čisto drugačen kot Borgel. Pogosto ga je videvala v Kropi, prihajal je z zapravljenim, s seboj je imel prijatelje, s katerimi je veseljačil. Zapeljali so k „Jarmu“ in pili, lovili dekleta, plesali, plesalke so vlačili iz hiš in celo iz kovačnic. Tomaž je razsipal denar, kot bi mu ga ne moglo nikoli zmanjkati. Pozneje se je malce unesel, takrat je zasnubil Ano. Oče ga je odgnal, poprej pa je še žalil snubce in jim obetal, da bo dal za njimi pokaditi z ajdovimi plevami. Tako jeznega ga Ana še nikoli ni videla. Niti z besedico mu ni upala ugovarjati, bala se je, da jo bo pretepel, čeprav nikoli dotlej ni položil roke nanjo. Samo skričeval je jokala. Tomaž ji je bil všeč, kakršnen je bil, nič ni mislila, da je divji, lahkomišel in neugnan. Dobro leto pozneje so mu prodali na dražbi, stric Zgonc je kupil zemljo, nek tujec pa hišo, ki jo je preuredil v gostilno. Tomaž je izginil. Čez nekaj let se je razvedelo, da je v westfalskih rudnikih in da bi se rad vrnil domov, ko bi mu ne bilo preveč nerodno.

Sedela je dolgo, tako dolgo, da je ura udarila že devet. Tedaj je opazila starega Globočnika, ki je sopihal proti župnišču. Minuto kasneje jo je stric poklical v pisarno.

Globočnik je sedel na stolu, roki je sklenil na trebuhu in je neprestano vrtel palca. Odkar ga Ana ni videla, se je postaral, davno je že prekoračil šestdeseto leto. Imel je veliko glavo in zalita lica, sive, vodene oči so mu tonile v maščobnih blazinicah in čez ves obraz se mu je razlival zadovoljen smehljav človeka, ki je vesel sebe in svojih uspehov. Za Ano se ni zmenil ko je tiho sedla k mizi, komaj mimogrede ji je prikimal, in je kar naprej pripovedoval:

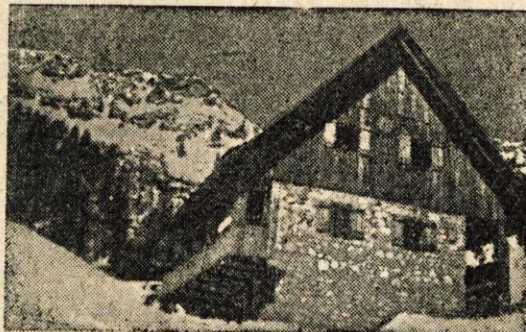
„Kaj... Kaj boste vi na to rekli? Rekel sem jima, naj gresta z menoj v šolo. Čemu smo člani šolskega sveta, če ne skrbimo za pouk? Pa tudi nič slabega bi ne bilo! Vsak pameten človek ve, da z domačim jezikom ne prideš daleč. Do Trsta morda, ali do Celovca, tam pa je konec. Borgelj in Košmelj sta se strinjala in smo šli v šolo. Nismo mislili, naj bi Levičnik zastoj učil otroke nemščino. Doplačali bi mu. A če bi vi videli Levičnika, kako je zrastle! Mislim sem, da se bo potegnil do stropa! Zgrabil je tisto pušpanovo palico, s katero pretepa paglavce, pokazal nam je vrata in zavpil — kaj, zavpil? — zarjul je nad nami: — Tam so vrata in brž se mi poberite. Mi smo Slovenci in naši otroci se bodo učili slovenski! —“ Globočniku so se zalite oči jezno svetile, toda še zmeraj se je poslovno prizadevno smehljal. „Takole pogripi člani šolskega sveta! Treba mu bo stopiti na prste! Kakšni so ljudje!“

Gospod Filip je pazljivo poslušal, toda ker je bil učitelj Levičnik hkrati cerkveni organist, ni maral udariti po njem. Začel je govoriti tisto, kar je mučilo njega samega.

„Ljudje, pravite,“ je rekel srdito, „ljudje! Jaz jih poznaj! Nobena reč jim ni po volji. Kaj vse zahtevajo od mene! Ali veste, da me hodijo tožit celo k samemu škofu? Na škofiji so pa taki, da jih poslušajo! Ste že slišali, da mi obetajo vizitacijo? A jaz se ne bom vdal, raje grem v pokoj!“

Uspehi in načrti

Planinsko društvo na Bledu je menda eno najmočnejših na Gorenjskem saj združuje v svojih vrstah blizu 300 članov ter nad 200 pionirjev in mladincev. Da je vključenih v društvo tolikšno število mladih ljudi, ki imajo svoj lastni odbor, pa je prav gotovo edinstven primer. Drugače pa imata pionirska in mladinska or-

Koča na Lipanci

Kamniški nebotičnik

Kamniški nebotičnik je sedemnadstropna stolpna zgradba na Duplici, ki jo je začela že pred dvema leti graditi tovarna »Stol« za svoje delavce in uslužbence. Seveda je bilo treba precej razprav in dokazovanj, da je prodrl predlog za gradnjo stolpnice ob vhodu v Kamnik. Dela je prevzel kamniški »Graditelj«, ki zdaj ureja notranjost stavbe. Če bodo letos z gradnjo pohiteli — denar je zagotovljen — se bodo stanovanjci lahko vselili že poleti. Potem bomo tudi videli, kako se stolpnice obnesejo v praksi. Izkušnje pa bodo merilo pri nadaljnji gradnji takih stanovanjskih blokov. Prihranek na stavbenem zemljišču in praktična notranja ure-

ditev takih hiš sta kaj vabljava razloga za tovrstno gradnjo v mestni okolici.

Prvi kamniški nebotičnik ima v pritličju urejene prostore za trgovski lokal, ki je za ta del Kamnika zelo potreben. V stavbi bo skupno 27 stanovanj.

Po urbanističnem načrtu je Duplica zamišljena kot industrijsko naselje. Osamljen nebotičnik je izven okvira skladnosti, zato bodo morali zgraditi še enega. Z.

PO OBČNEM ZBORU PLANINSKEGA DRUŠTVA NA BLEDU

Planinsko društvo na Bledu je menda eno najmočnejših na Gorenjskem saj združuje v svojih vrstah blizu 300 članov ter nad 200 pionirjev in mladincev. Da je vključenih v društvo tolikšno število mladih ljudi, ki imajo svoj lastni odbor, pa je prav gotovo edinstven primer. Drugače pa imata pionirska in mladinska organizacija svojo sekcijo pri društvu. Le-ta zajema dobro tretjino vse šoloobvezne mladine, zraven tega pa tudi ostale mladince do 18. leta. Medtem ko v organizacijskem pogledu deluje kot samostojna sekcija planinskega društva, dobiva od njega gnotno podporo. Odslej pa bodo pri društvu uvedli poseben mladinski fond, v katerega se bo stekal 1% celotnega čistega dobička društva. Tako se bo mladinska sekcija tudi gnotno osamosvojlja. S tem denarjem naj bi najprej nabavili šotorsko opremo, morda tudi najpotrebnejše plezalne naprave, hkrati pa bi krili tudi nekatere najnujnejše stroške društva.

Društvo posveča mladini vsekakor veliko pozornost. V preteklem letu je priredilo zanj več izletov, med drugim tudi k blejski koči na Lipanci, kamor je šlo nad 100 otrok, in na Me-

žaklo. Obiskali so znane partizanske družine in borce NOV ter jih obdarili.

To je sicer šele ena stran društvene dejavnosti. Največji uspeh društva pa je nova pot, ki so jo zgradili v preteklem letu, in vodi k blejski koči na Lipanci okrog Draškega vrha k Vodnikovim koči in od tod mimo Planike na Triglav.

Naloga bližnje bodočnosti pa je tudi gradnja nove planinske postojanke z okrepevalnico in prenočišči ob križišču ceste na Mrzlem studencu. O tej zadevi je odbor že mnogokrat razpravljajal.

Tudi na Straži tik nad Bledom nameravajo urediti podobno postojanko z večjo okrepevalnico. Ta mali vršiček, kamor se vzpenja moderna žičnica, obišče vsako leto gotovo največ domačin in tujih izletnikov.

ZGODOVINSKI IN DRUGI PABERKI Z GORENJSKE

Zbirka in prevod - R.

Eden izmed najlepših predelov Gorenjske je vsekakor Gornjesavska dolina, stisnjena med vrhove Karavank in Julijskih Alp, ki odpira svet le proti jugovzhodu in severozahodu. V teh smereh potekajo tudi glavne prometne zveze, železniška proga in cesta. Po dolini teče Sava Dolinka, ki se ji pridružijo izpod Karavank le nekaj manjših potokov kakor Belica, Mlinca in Sedučnikov potok ter Bistrica, ki priteče izpod Triglava. Pred nami so druga za drugo odprte kar tri doline: Vrata, Kot in Krma, ki odpirajo pogled v osrčje Julijskih Alp, na ponosni Triglav.

Ob vhodu v to dolino leži lepa vas Dovje, prislunjena na prisojno pobočje Kepe. Dovje je priznano izhodišče za ture v Karavanke in Julijske Alpe, pa tudi prijetno gorsko letovišče in zimska športna postojanka. Kraj se omenja že leta 980 in ponovno leta 1033, ko ga je cesar podaril brižinskim škofom. Cerkev sv. Mihaela so zgradili v začetku 14. stoletja nemški kolonisti grofov Ortenburžanov, prenovili pa so jo v renesančnem slogu leta 1929. V zid pokopališča je vzdana plošča, ki spominja s svojim napisom na francoske čase. Izpred cerkve je krasen razgled na vse tri doline, ob katerih se dvigajo gorski velikani Debela peč, Rjavina, Cmir in Stenar z ostalimi vrhovi, ki obkrožajo kot častna straža svojega glavarja, očaka Triglava. Ob cerkvenem zidu pa počiva pospeševatelj turizma in skladatelj Aljaž, ki nam je odkril in napravil dostopen ta bajni svet. Na njegovem nagrobnem spomeniku beremo:

Vsako jutro v zarji novi naši zažare vrhovi, gledajo, kdaj prideš spet, ki si varih bil jim svet: Naš triglavski kralj Matjaž, župnik z Dovjega — Aljaž.

Jakob Aljaž, glasbenik in planinski pisatelj se je rodil 6. julija 1845 v Zavrhu pri Smedniku. Glasbe se je učil pri Nedvedu in Foersterju. Od leta 1889 pa do svoje smrti dne 4. maja 1927 je župnikoval na Dovjem. Njegove skladbe so preproste, lahke, a krepke in jih zbori še danes pejejo (Oj, Triglav, moj dom jdr.). Velikega pevskovzgojnega pomena je zlasti njegova Pesmarica, nekaka podlaga zborovskemu razmahu, katerega posledica je bila ustanovitev raznih pevskih zvez. Mnogovo zaslug pa ima Aljaž predvsem za razvoj slovenskega planinstva. Zgradil je med drugim Aljažev stolp vrh Triglava, Staničevo zavetišče, kočjo na Kredarici, Dom v vratih itd. ter pisal Planinske spomine. Za svoje velike planinske in glasbene zasluge je bil večkrat odlikovan. Največje odlikovanje pa mu je vsekakor njegov zadnji dom ob vznožju ljubljenskih gor, ki jih je opeval in odkril njihove lepote nam in tujcem.

Na Dovjem je bil rojen 26. 9. 1823 Janez Klančnik (umrl 16. 2. 1871), ki je kot prvi Evropejec prišel v osrčje srednjega Konga. Leta 1852 je Klančnik odšel v Afriko, postal tam trgovec s slonovo kostjo in je v zimi 1861-1862 prodrl v deželji Njam-Njamcev do velike, proti zahodu tekoče reke Uelleja.

61. Polonica pa le ni bila popolnoma mirna. Ko sta prišla komisar in oskrbnik na Mozolovino, nista dosti zvedela. Pač, trdna Poloničina vera, da Nande tega umora ni zagrešil, je prepričala tudi njiju.

Poljak bi kaj več rad zvedel o Nandedu, a Polonica mu ga je opisala tako, kot vsako zaljubljeno dekle opiše svojo fanta: lep, močan, postaven. Tako oskrbnikova slutnja ni mogla dobiti kake trdnješe opore.

62. Najhuje je za Blažem žaloval Pavel; saj mu je bil edini prijatelj. V svojem mladostnem izbruhu je napadel Polonico: »Te imaš zdaj! To je storil tisti slodejevi Stajerec, za katerim laziš! Stric je vedel, da je rokovnjač. O, da bi ga jaz dobil v pest!« V srcu je prisegel kruto maščevanje.

63. Ko se je spustil mrak, je prišel na parobek nad Mozolovino Tonček. Poslaga je bil Nande s sporočilom Polonici. Usedel se je v travo in začel kresati s kresilnim kamnom. Ko Tonček vidi, kako Polonica hiti proti njemu, mu v smeahu uide »Tristo griv, to kresilo je pa kakor detelja za črbeta!« Polonica pove, da jo bo Nande čakal ponoči vrh slameza pri borovcih.

64. Nande jo je že čakal. Sedla sta pod borovec. Dekle se ga je oklenila s obema rokama in zajokala. Stisnil jo je k sebi in jo nežno pobožal po lasih. Zdaj je bila popolnoma prepričana, da Nande pri stričevi smrti nima kaj opraviti. Obljubil ji je, da pride čez dva dni ponje in šla bosta proč od tod daleč, daleč... Molče jo je pospremil po stezi domov.